

Jeesuksen ja Paavalin opetus avautuu rikkaana

STI:n tutkija Timo Eskola on juuri syksyn alussa julkaissut Saksassa uuden englanninkielisen tutkimuksen Raamatusta. Kyseessä on koko Uuden testamentin sanomaa koskeva teos, Uuden testamentin “narratiivinen teologia”: *A Narrative Theology of the New Testament*.

Timo Eskola, mitä on narratiivinen teologia?

– Tekstejä tutkitaan nykyään usein käyttämällä kirjallisuuden tulkintakeinoja. Narratiivisuus tarkoittaa sitä, että tutkija keskittyy kertomuksiin, niiden teologiseen sanomaan ja tuon sanoman syntyyn. Näin päästään takaisin sisällön tutkimukseen. Tosin historiaa ei sovi unohtaa myöskään tässä työskentelyssä.

Mikä sitten on se keskeinen kertomus?

– Itse perusajatus on sama kuin aikasemmissä teoksissani. Israelin historia katkeaa pakkosiirtolaisuuteen, ja siitä eteenpäin kansan ainoa toivo on uudessa Daavidissa, jonka Jumala lähettää ihmisille pelastukseksi. Uudistuksen toivo toteutuu Jeesuksessa, joka määrätietoisesti julistaa sitä, että hengellinen pakkosiirtolaisuus on päättynyt ja Jumalan rangaistus on väistynyt. Armon ja rakkauden aika on todellisuutta.

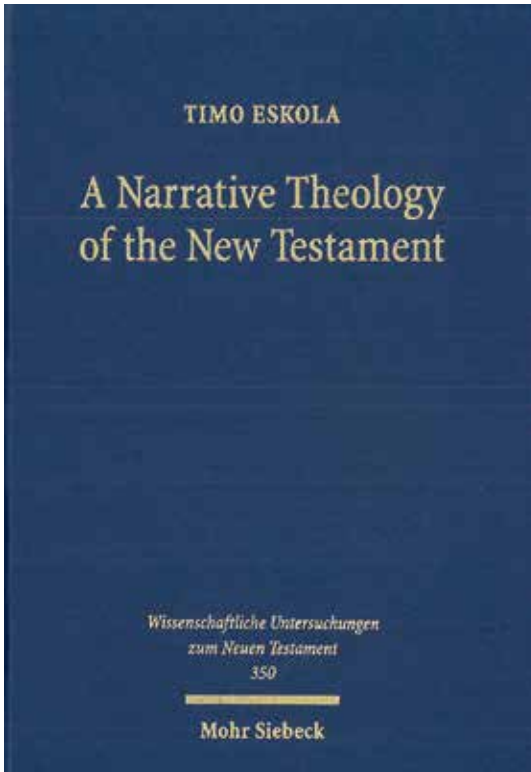
Olet aikaisemmin julkaissut suomeksi kirjan samalla nimellä. Miten uusi teos poikkeaa edellisestä?

– Ensimmäinen versio oli pohjatyötä tätä

suurempaa tutkimusta varten. Tätä teosta varten luin lisää tekstejä ja kehittelin ensimmäisen kirjan ajatuksia eteenpäin. Lisäksi tästä kirjasta löytyy laaja tieteellinen keskustelu muiden tutkijoiden kanssa. Teesini ovat nyt osa kansainvälistä tieteellistä keskustelua. Olen aika innoissani tästä tilanteesta. Onhan kirja monessa mielessä tähänastisen urani pääteos, johon olen tiivistänyt sen, mitä olen STI:ssä ollessani tutkinut.

Minkälaiset aiheet ovat uusia?

– Keskityin aivan erityisesti sellaiseen kirjallisuuteen, jossa pohditaan temppelin merkitystä niin Vanhassa testamentissa kuin juutalaisuudessakin ja tietysti sitten Uuden testamentin opetuksessa. Tämä on itse asiassa tämän hetken kansainvälisen keskustelun keskeisimpiä aiheita. Temppeli näyttäytyy Jumalan kohtaamisen paikkana ja suoranaishana paratiisin esikuvana. Kun Jeesus julistaa muodostavansa uuden temppelin elävistä kivistä, hän samalla kertoo, että Jumalan lupaama paratiisi on jo uskon kautta alkanut toteutua. Tässä paratiisissa ihminen saa kokea ainutlaatuisia Jumalan huolenpitoa.

Onko joitain kiinnostavia löytöjä tullut esiin matkan varrella?

– Uusi tulkinta avaa yllättävällä tavalla Jeesuksen ja Paavalin välistä suhdetta. Itse asiassa myös Paavali kirjoittaa aikakausi-en taitteen olevan käsillä. Hänkin lainaa profeettatekstejä, joissa eksiilin ja jopa hengellisen pakkosiirtolaisuuden jälkeen luvataan kansan uudistus. Ja ennen kaikkea Paavali kirjoittaa temppelistä, joka koostuu ihmisistä. Jerusalemista aikanaan paennut Pyhä Henki on palannut Kristuksen seurakuntaan, ja nyt jokainen uskova on Pyhän Hengen temppeli. Tällaisen ketomuksen varaan rakentuu itse asiassa myös Paavalin opetus vanhurskauttamisesta. Pelastava vanhurskaus ei voi synteihinsä suljetuilla ihmisillä perustua heidän omiin tekoihinsa. Paavali pitää menneen hurskauden turhana, jotta hän voittaisi omakseen lahjana annettavan Kristuksen vanhurskauden.

Miksi tämä näkökulma on tärkeä?

– Se on tärkeä erityisesti siksi, että raamatuntutkimuksen piirissä Jeesuksen yhteys Paavaliin on katkennut jo vuosikymmeniä sitten. Tutkijat eivät ole kyenneet selittämään, miten Paavali olisi voinut jatkaa historiassa eläneen Jeesuksen opetuksia. Sen sijaan monet ovat väittäneet, että Paavali ei tiennyt juuri mitään Jeesuksesta, vaan kehitteli kristinuskoa hyvin itsenäisesti. Tämän uuden tutkimussuunnan avulla ymmärretään paremmin, miten laajasti ja suoraan sanoen täydellisesti Paavali oli ymmärtänyt Jeesuksen lopunajallisen sanoman. Jos hieman liioitellaan, voidaan sanoa, että Paavali ei keksinyt mitään uutta Jeesuksen sanomaan. Hän vain julisti sitä, kuten kääntynyt juutalainen oppinut parhaiten osaa. Tutkimuksen mahdollisuudet myös jatkossa ovat tällä suunnalla lähes rajattomat.

Minkälaiselle yleisölle kirja suuntautuu?

– Teologisena oppikirjana teos tulee varmaankin opiskelijoiden ja ammattiteologien käyttöön, ja ehkä joku valveutunut maallikko saa siitä iloa. Kansainvälinen kenttä antaa oman näkökulmansa. Olen jo lähettänyt arviointikappaleita alan merkittävälle professoreille. Jos hyvin käy, teos antaa panoksensa siihen keskusteluun, jota yliopistoissa käydään Uuden testamentin teologian kirjoittamisen tulevista suuntauksista.

Eskola, Timo, A Narrative Theology of the New Testament: Exploring the Metanarrative of Exile and Restoration (Mohr-Siebeck, WUNT 350, 2015)